

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTQUES I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: CIÈNCIES POLÍTQUES I DE L'ADMINISTRACIÓ

ASSIGNATURA: 25296 GRUPS D'INTERÈS I MOVIMENTS POLÍTICS I SOCIALS (6 crèdits)

DURADA: Primer semestre

CURS: Segon cicle (Optativa)

CURS ACADÈMIC: 2009/2010

Professor: Alexandre Casademunt

PROPÒSIT I OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA:

Aquesta assignatura té com a propòsit l'estudi teòric i empíric dels actors polítics no institucionals (bàsicament dels grups d'interès i dels moviments socials). El coneixement d'aquests actors, malgrat no haver estat l'objecte de cap altra assignatura de la titulació, cada vegada esdevé més important per a entendre la política i les polítiques en les democràcies liberals contemporànies.

Al llarg del curs, es combinarà la presentació d'aportacions teòriques interessants des de la Ciència Política i altres ciències socials, amb un treball més empíric i participatiu, a través d'estudis de cas i d'exemples concrets d'acció col·lectiva no convencional. La utilització de fonts d'informació primària permet/obliga a l'alumne a aproximar-se al màxim a la realitat d'aquests actors. Alhora, la forta càrrega valorativa dels conflictes estudiats esdevé un valor afegit atractiu en els debats de caràcter més teòric i general que es deriven de l'acció d'aquests actors (corrupció política, radicalitat democràtica, democràcia representativa, idea de progrés, d'interès general).

En l'estudi de la influència i impacte d'aquests actors en els processos de decisió pública i, més en general, en els d'elaboració de les polítiques, es farà èmfasi en elements de tipus:

- relacional i operativa: com s'alteren el joc (i les regles del joc) dels actors de la xarxa de polítiques;
- simbòlic: quins debats normatius es generen amb l'entrada de nous actors polítics en la xarxa de polítiques.
- substantiu: quins canvis efectius en els plantejaments i objectius de les polítiques.

Del plantejament d'aquesta assignatura es deriva que la seva finalitat és aconseguir que l'alumne adquireixi habilitats i competències suficients per a:

- Comprendre la rellevància dels actors polítics no institucionals en el sistema polític
- Adquirir els instruments teòrics i pràctics per a l'estudi dels grups d'interès i dels moviments socials com a actors polítics
- Comprendre la importància d'aquests actors (avaluar-ne la influència i els impactes) en els processos concrets de decisió i d'elaboració de les polítiques

TEMARI:

El curs està estructurat en tres blocs temàtics. En el primer bloc, introductori, es situa el paper dels actors polítics no institucionals (grups d'interès i moviments socials) en el sistema polític, segons diferents aproximacions; es relaciona el sistema de representació en les democràcies occidentals amb les formes d'intermediació d'interessos i s'ofereixen tècniques per a la deconstrucció de la noció d'interès general. El segon bloc s'aborda l'estudi dels grups d'interès des de diferents teories; es presenten tipologies i casos; es relaciona l'estudi d'aquests actors amb l'anàlisi de les polítiques públiques. El tercer bloc planteja el mateix que el segon per als moviments socials.

BLOC 1: LA POLÍTICA I ELS ACTORS NO INSTITUCIONALS

Tema 1

La ciència política i l'estudi dels actors no institucionals. Poder i actors polítics no institucionals. El *mainstream* americà i el *cleavage* continental.

Tema 2

Grups d'interès i moviments socials com a actors polítics i com a formes d'acció col·lectiva: diferències i similituds. Actors no institucionals i acció col·lectiva no convencional. Grups i moviments: perquè s'han abordat des d'enfocaments tan diferents? Grups i moviments: perquè no han ocupat un lloc menys preeminent en la Ciència Política?

Tema 3

Els actors no institucionals en la *governance* política. Formes de representació política i formes d'intermediació d'interessos. Els actors polítics no institucionals i el concepte d'interès general. Actors no institucionals i participació política. Actors no institucionals i comportaments *NIMBY*. Els actors no institucionals i polítiques públiques: influència i impactes a nivell substantiu, relacional i simbòlic.

BLOC 2: L'ESTUDI DELS GRUPS D'INTERÈS

Tema 4

Principals teories i enfocaments des de la Ciència Política i altres Ciències Socials. El debat entre pluralistes i neocorporatistes. Els grups d'interès i l'anàlisi de les polítiques públiques: casos, tipologies i estratègies.

Tema 5

Els grups d'interès sectorials: organitzacions empresarials i sindicats. Altres grups d'interès sectorials. Els grups causals: tipus i evolució.

BLOC 3: L'ESTUDI DELS MOVIMENTS SOCIALS

Tema 6

Principals teories i enfocaments. El debat sobre nous i vells moviments socials. Els moviments socials i les institucions polítiques. Moviments socials i xarxes d'acció col·lectiva crítica. Moviments socials i marcs cognitius. L'impacte dels moviments socials en la política i en les polítiques.

Tema 7

Caracterització dels nous moviments socials: feminisme, ecologisme i alliberament sexual. Els moviments antisistema.

Nota: aquest temari correspon a les matèries que s'impartiran en format de classe magistral i constitueixen els continguts bàsics i centrals de l'assignatura que es podran aprofundir en sessions de tallers i seminaris amb l'estudi de casos concrets i la realització de debats.

BIBLIOGRAFIA:

A principis de curs es lliurarà un dossier de lectures i un llistat de publicacions per a ressenyar. Tanmateix es poden considerar bàsiques les següents publicacions:

Berger, S. (1988) *La organización de los grupos de interés en la Europa Occidental*, Madrid, Ministerio de Trabajo.

Dalton, Russell, Kuechler, Manfred (comps.) (1992): *Los nuevos movimientos sociales: un orden al reto político*, Edicions Alfons el Magnànim: València.

Greenwood, J. (2003): *Representing interests in the European Union*, Palgrave/Macmillan Press LTD: London.

Ibarra, P., Martí, S., Gomà, R. (2002): *Creadores de democracia radical: movimientos sociales y redes de políticas públicas*, Icària: BCN 301.17(466-467.1) CRE

Jordan, G.; Maloney, W. (1997): *The Protest Business?*, Manchester University Press: Manchester.

Maloney, W.; Jordan, G.; Mc Laughlin, A. (1994): "Interest Groups and Public Policy: insider/outsider model revisited" *Journal of Public Policy*, 14, pp. 17-38.

Molins, J. (1998) *La teoría de grupos*. ICPS Working Paper nº 143/98

Riechman, J., Fernández Buey, F. (1994): *Redes que dan libertad. Una introducción a los nuevos movimientos sociales*. Barcelona: Piados.

Tarrow, S. (1997): *El poder en movimiento: los movimientos sociales, la acción colectiva y política*. Madrid: Alianza.

Mètode docent:

El mètode docent proposat pretén que l'alumne adquireixi competències i habilitats de tipus sistèmic (comprensió de l'objecte d'estudi), científic (capacitat analítica i rigor metodològic), comunicatiu (capacitat d'expressió oral i escrita). Per això:

- Es fomentarà l'aprenentatge a través de formes de participatives a classe (seminaris i tallers) i fora de classe (fòrums virtuals, tutories actives).
- Es promourà l'ús del campus virtual.
- S'insistirà en la conveniència d'abordar estudis de cas com a aproximació al coneixement pràctic d'aquesta assignatura. Els treballs de curs seguiran aquesta perspectiva metodològica.

Avaluació:

En coherència amb el mètode docent, l'avaluació es farà a partir de 3 elements: la participació activa a classe, l'elaboració i presentació oral d'un treball de curs. En conseqüència, l'avaluació intentarà reflectir la importància de les competències i habilitats (sistèmiques, científiques i comunicatives) a adquirir en aquesta assignatura:

30% Competències sistèmiques i habilitats comunicatives avaluades a través de la participació i rendiment dels alumnes en els seminaris, tallers i tutories actives. Aquesta modalitat d'avaluació inclou el lliurament de pràctiques al llarg del curs.

50% Competències sistèmiques i científiques avaluades a través dels treballs de curs que es realitzaran en grups de 3 o 4 estudiants i es lliuraran en data prevista.

20% Habilitats comunicatives avaluades a través de les presentacions a classe dels treballs de curs.